

SUMAR

NOUTĂȚI LEGISLATIVE

- Clarificarea modalității de operare a diviziunii patrimoniale în materia profesiei de avocat până la adoptarea Regulamentului de organizare și funcționare a Registrului electronic al evidenței patrimoniului de afecțiuni al avocaților

PROIECTE LEGISLATIVE

- Proiectul codului de procedură fiscală: Avocații sunt exceptați de la obligația furnizării de "informații" organelor fiscale, însă sunt obligați să raporteze zilnic, către ANAF, tranzacțiile clienților de peste 5000 de euro.

INTERPRETARE ACTE NORMATIVE

- Beneficiului reducerii pedepselor pentru cei care denunță sau facilitează tragerea la răspundere penală a celor care au săvârșit infracțiuni grave este suspendat de drept
- Garanția de bună conduită poate fi reținută numai prin decizia CNSC, respectiv hotărârea instanței de judecată, și numai în cazul în care a fost probată reaua credință a contestatorului
- Decizii "în lanț" ale Curții Constituționale prin care sunt desființate dispozițiile din codul de procedură penală care încalcă dreptul la un proces echitabil în componentele sale privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor
- Admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în procesul penal se examinează în cameră de consiliu, fără citarea părților, cu participarea procurorului
- Calificarea căii de atac în care se rejudecă judecă fondul cauzei în condițiile admiterii cererii de revizuire ca urmare obținerii unei hotărâri favorabile la CEDO și în contextul modificărilor successive ale normelor procedural penale

PROFESIA DE AVOCAT

- **Uniunea Națională a Barourilor din România propune o rezoluție privind ”Principiile de integritate în activitățile profesionale desfășurate de avocați în profesii compatibile cu cea de avocat și în conlucrările interprofesionale pentru furnizarea de servicii profesionale integrate”**
- **Prezentarea sistemului german de acordare a titlurilor de avocat specializat în anumite domenii**

NOUTĂȚI LEGISLATIVE

Clarificarea modalității de operare a diviziunii patrimoniale în materia profesiei de avocat până la adoptarea Regulamentului de organizare și funcționare a Registrului electronic al evidenței patrimoniului de afecțiuni al avocaților

[Hotărârea UNBR nr.1069 din 7 martie 2015 privind completarea Statutului profesiei de avocat, adoptat prin Hotărârea Consiliului Uniunii Naționale a Barourilor din România nr. 64/2011](#)

Publicată în Monitorul Oficial nr. 0173 din 12.03 2015

În contextul consacării principiului divizibilității patrimoniului de către Noul Cod Civil este necesară stabilirea unui cadru normativ clar în domeniul patrimoniului de afecțiuni profesională, care să asigure o mai mare securitate a circuitului civil atât în privința transferului de mase patrimoniale, cât și în privința răspunderii patrimoniale, cu implicații directe în materia executării silite a acestor bunuri afectate profesiei.

Noile reglementări privind Statutul profesiei de avocat, prevăzute în Hotărârea UNBR nr.1069 din 7 martie 2015, au rol de dispoziții tranzitorii, aducând clarificări în privința modalității de operare a diviziunii patrimoniale în materia profesiei de avocat până la adoptarea Regulamentului de organizare și funcționare a Registrului electronic al evidenței patrimoniului de afecțiuni al avocaților.

Astfel, conform Hotărârii UNBR nr.1069 din 7 martie 2015, până la data care va fi stabilită în Regulamentul menționat, ”operarea diviziunii patrimoniale se face prin declarație înscrisă în statutul societății civile profesionale, în actul de înființare al cabinetului individual de avocat, în convenția de asociere a cabinetelor individuale de avocați, după caz, sau prin declarație separată, întocmită în formă scrisă și înregistrată la baroul din care face parte avocatul. Orice creditor al unui avocat a cărui creanță s-a născut în legătură cu profesia

poate solicita baroului informații privind masa patrimonială afectată exercitării profesiei avocatului conform declarațiilor înregistrate la barou."

Noul Cod Civil (art. 31 și urm) a introdus principiul divizibilității patrimoniului și a prevăzut noțiunea și regimul juridic al patrimoniului de afecțiune profesională. Potrivit acestor reglementări, patrimoniile afectate exercitării unei profesii autorizate sunt patrimoniile de afecțiune.

În lumina reglementărilor Codului Civil, constituirea masei patrimoniale de afecțiune, mărirea sau micșorarea acesteia ori transferul acesteia de face "cu respectarea condițiilor de formă și publicitate prevăzute de lege".

Delimitarea masei patrimoniale afectate profesiei are consecințe directe și în ce privește răspunderea patrimonială a titularului patrimoniului divizat.

Această diviziune pune la adăpost patrimoniul profesional al avocatului de creditorii personali: "Bunurile care fac obiectul unei diviziuni a patrimoniului afectate exercițiului unei profesii autorizate de lege pot fi urmărite numai de creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu profesia respectivă" (Art. 2324, alin. (4), teza 1, Codul Civil). Pe de altă parte, diviziunea patrimonială asigură o anumită protecție a bunurilor personale ale avocatului și ale familiei acestuia față de urmărirea creditorilor profesionali. "Acești creditori nu vor putea urmări celelalte bunuri ale debitorului" ". (Art. 2324, alin. (4), teza a 2 a, Codul Civil)

Întrucât până în acest moment nu există o reglementare specială a condițiilor de organizare a evidenței și publicității patrimoniilor profesionale, UNBR a inițiat un proiect modificare a legii 51/1995, în vederea adoptării unor dispoziții exprese în Legea 51/1995 referitoare la stabilirea patrimoniului afectat exercitării profesiei de către avocat.

Potrivit proiectului, la art. 5, după alin. (9) se introduce alin. (10), cu următorul cuprins: "La constituirea formelor de exercitare a profesiei și ulterior, avocații au dreptul să stabilească patrimoniul afectat exercitării profesiei, în condițiile legii, cu procedura reglementată pentru constituirea Registrului electronic al evidenței patrimoniului de afecțiune al avocaților, în condițiile stabilite de Consiliul UNBR prin Regulamentul de organizare și funcționare. Înscrisura efectuată în registru are efecte de opozabilitate față de terți, în condițiile prevăzute de lege.

Actualmente, [proiectul se află în proceduri legislative la Senat](#) și la data de 10.03.2015 a primit aviz favorabil de la Consiliul Legislativ.

Prin urmare, până la finalizarea procedurilor legislative, care să permită adoptarea de către UNBR, în condițiile legii, a Regulamentului de organizare și funcționare a Registrului electronic al evidenței patrimoniului de afecțiuni al avocaților, sunt necesare dispozițiile tranzitorii prevăzute de noile reglementări din Statut, care să clarifice diviziunea patrimonială.

PROIECTE LEGISLATIVE

Proiectul codului de procedură fiscală: Avocații sunt exceptați de la obligația furnizării de "informații" organelor fiscale, însă sunt obligați să raporteze zilnic, către ANAF, tranzacțiile clienților de peste 5000 de euro.

Proiectul noului Cod de procedură fiscală, aprobat de Guvern în ședința din 25.03.2015, aduce o precizare în privința recunoașterii exprese privilegiului profesional al avocatului privind secretul profesional. Deși art. 67 din proiect aduce o precizare binevenită în privința recunoașterii dreptului avocatului de a refuza furnizarea de informații către organul fiscal, cu privire la datele de care au luat cunoștință în exercitarea activității lor, art. 62 le impune obligația de a raporta tranzacțiile de peste 5000 de euro ale clienților și chiar pe cele sub 5000 de euro dacă sunt mai multe și "par a avea o legătură între ele".

1. Exceptarea avocaților de la obligația de a furniza informații în privința clienților despre datele care de au luat cunoștință în exercitarea activității lor

La Secțiunea a 4-a, denumită "Dreptul de a refuza furnizarea de **dovezi**", articolul 67 este intitulat generic "Dreptul altor persoane de a refuza furnizarea de **informații**"

Potrivit art 67 din proiect:

(1) Pot refuza să furnizeze informații cu privire la datele de care au luat cunoștință în exercitarea activității lor preoții, avocații, notarii publici, consultanții fiscali, executorii judecătorești, auditorii, experții contabili, medicii și psihoterapeuții. Aceste persoane nu pot refuza furnizarea informațiilor cu privire la îndeplinirea obligațiilor prevăzute de legislația fiscală în sarcina lor, precum și a informațiilor necesare clarificării și stabilirii situației fiscale reale a contribuabilului/plătitorului cu care a avut sau are raporturi juridice.

(2) Sunt asimilate persoanelor prevăzute la alin. (1) asistenții acestora, precum și persoanele care participă la activitatea profesională a acestora.

(3) Persoanele prevăzute la alin. (1), cu excepția preoților, pot furniza informații, cu acordul persoanei despre care au fost solicitate informațiile.

O primă observație este inconsecvența terminologică prin folosirea, ca sinonime, în contextul actului normativ, a noțiunilor de dovezi / informații/ probe. Dacă titlul Secțiunii a 4-a din proiect este "Dreptul de a refuza furnizarea de **dovezi**", articolul 67 prevăzut în cadrul acestei secțiuni este intitulat generic "Dreptul altor persoane de a refuza furnizarea de **informații**".

Din contextul proiectului nu reiese delimitarea acestor noțiuni, ceea ce poate crea dificultăți în aplicarea art 67. Art. 64, alin 4 prevede că "dovada reținerii documentelor prevăzute la alin. (3) o constituie actul întocmit de organul fiscal, în care sunt specificate toate elementele necesare **individualizării probei sau dovezii respective**". În afară folosirea conjuncției coordonatoare "sau", care poate crea confuzii, se remarcă folosirea improprie a noțiunii de "individualizare a probei sau dovezii", întrucât individualizarea privește sancțiunea dispusă în baza probelor, nu proba sau dovada în sine.

Pe de altă parte, art. 55 din proiect definește "Mijloacele de **probă**", care pot consta inclusiv în înregistrări audio video. Conținutul "informațiilor" în privința cărora proiectul prevede obligația de raportare către organul fiscal, respectiv dreptul de refuz al unor profesioniști printre care avocații, urmează să fie stabilită prin ordin ANAF, așa cum prevede art. 62, alin 2 din proiect.

2. Obligația avocaților de a raporta tranzacțiile de peste 5000 de euro ale clienților

Pe de altă parte art 62 din proiect prevede "Obligația altor entități de a raporta "**tranzacții**" la organele fiscale, printre aceste entități aflându-se și avocații, notarii și alte persoane care exercită profesii juridice liberale. Mai mult decât atât, aceste raportări ar trebui făcute "zilnic" iar conținutul informațiilor ce vor trebui raportate va fi stabilit, nu prin lege, ci de de Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF).

Potrivit art. 62 din proiect,

*(1) Entitățile prevăzute la art. 10 lit. b) – k) din Legea nr. 656/2002, republicată, cu modificările ulterioare, precum și cele care realizează transferuri electronice de numerar, sunt obligate să transmită organului fiscal central, zilnic, **operațiunile** în lei sau în valută despre care au luat cunoștință cu ocazia desfășurării activității, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 5.000 euro, indiferent dacă tranzacția se realizează prin una sau mai multe operațiuni ce par a avea o legătură între ele. Prin operațiuni ce par a avea o legătură între ele se înțelege operațiunile aferente unei singure tranzacții decurgând dintr-un singur contract sau înțelegere de orice natură*

între aceleași părți a căror valoare este fragmentată în tranșe mai mici de 5.000 euro ori echivalentul în lei, atunci când acestea sunt efectuate în cursul aceleiași zile.

(2) Conținutul informațiilor, standardul de transmitere, tipurile de informații în legătură cu operațiunile și soldurile aferente conturilor bancare, precum și procedura de transmitere a informațiilor prevăzute la art. 61 și în prezentul articol se aprobă prin ordin al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

A supune avocatul unei obligații de a raporta zilnic organului fiscal anumite tranzacții ale clienților excede orice cadru legal european, în contextul în care, în dreptul comunitar și internațional, principiul confidențialității și al secretului profesional avocatului este recunoscut ca având un fundamental în îndeplinirea actului de justiție și este reafirmat în toate demersurile legislative.

Recent, CCBE a publicat [o informare](#) în legătură cu Decizia Curții Constituționale din Canada care a declarat [parțial neconstituțională legea împotriva spălării banilor](#) tocmai pe motiv că încalcă principiul confidențialității avocat client. De asemenea, după cum [a informat International Bar Association](#), Curtea Constituțională din Belgia a dat o interpretare restrictivă în ceea ce privește obligația avocaților de a raporta tranzacțiile clienților.

A se vedea: [Proiect Lege Cod de procedura fiscala](#) - publicat în data de 27.03.2015

[Expunere de motive](#)

INTERPRETARE ACTE NORMATIVE

Beneficiul reducerii pedepselor pentru cei care denunță sau facilitează tragerea la răspundere penală a celor care au săvârșit infracțiuni grave este suspendat de drept

[DECIZIA Curții Constituționale Nr.67 din 26 februarie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.19 din Legea nr.682/2002 privind protecția martorilor](#)

Publicată în Monitorul Oficial nr. 185 din 18.03.2015

Cei care au comis infracțiuni și în același timp au calitatea de martori nu vor mai putea fi discriminați în acordarea beneficiului reducerii pedepsei la jumătate în funcție de gravitatea infracțiunii comise de ei înșiși.

Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a art.19 din Legea nr.682/2002 privind protecția martorilor **deoarece acest text de lege exclude de la beneficiul reducerii la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege persoana care are calitatea de martor și care nu a comis o infracțiune gravă.**

Potrivit art. 19 (neconstituțional) din legea citată, *”Persoana care are calitatea de martor, in sensul art. 2 lit. a) pct. 1 si 2, si care a comis o infractiune **grava**, iar inaintea sau in timpul urmaririi penale ori al judecatii denunta sau faciliteaza identificarea si tragerea la raspundere penala a altor persoane care au savarsit astfel de infractiuni beneficiaza de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevazute de lege.”*

Prin **infracțiune gravă** se înțelege, potrivit art.2 lit.h) din aceeași lege, *„infracțiunea care face parte din una dintre următoarele categorii: genocid și infracțiuni contra umanității și infracțiuni de război, infracțiunile contra securității naționale, terorism, omor, infracțiunile privind traficul de droguri, traficul de persoane, traficul de minori, spălarea banilor, falsificarea de monede ori de alte valori, infracțiunile privitoare la nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor explozive, nucleare sau al altor materii radioactive, infracțiunile de corupție, precum și orice altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii al cărei maxim special este de cel puțin 10 ani”*

Curtea Constituțională a considerat că aceasta este o discriminare între persoanele care denunță sau facilitează tragerea la răspundere penală a celor care săvârșesc infracțiuni grave, fiind încălcat principiul egalității în drepturi. Nu există nicio justificare obiectivă și rezonabilă pentru această deosebire de tratament între martorii care sunt la rândul lor cercetați pentru infracțiuni grave și cei care sunt cercetați pentru fapte mai puțin grave, se arată în considerentele Deciziei.

Neconstituționalitatea vizează numai condiția săvârșirii unei infracțiuni grave de către martor

Așadar, textul incriminat prevedea atât condiția comiterii unei infracțiuni ”grave” de către martor cât și condiția săvârșirii unei infracțiuni ”grave” de către cel în legătură cu care furnizează informații. Din analiza deciziei CCR reiese că neconstituționalitatea vizează numai condiția săvârșirii unei infracțiuni grave de către martor.

Conform Curții, ”rațiunea cauzei de reducere a limitelor pedepsei reglementată de norma supusă controlului de constituționalitate este aceea de a institui un instrument eficient pentru combaterea infracțiunilor grave prin determinarea persoanelor care dețin informații decisive în acest sens de a le furniza organelor judiciare. Prin urmare, determinantă și suficientă pentru acordarea beneficiului reducerii limitelor pedepsei este acțiunea martorului de a denunța și facilita tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit infracțiuni grave, indiferent de natura și gravitatea faptei penale comise de el însuși. Altfel spus, atingerea

obiectivului urmărit de legiuitor, respectiv acela de combatere a infracțiunilor grave ca urmare a denunțurilor și informațiilor furnizate de martori, se realizează și în ipoteza în care martorul nu a comis o infracțiune gravă. Așa fiind, comiterea de către martor a unei infracțiuni care nu se încadrează în categoria infracțiunilor grave, așa cum sunt ele definite în art. 2 lit. h) din lege, nu poate fi un element care să îl excludă pe acesta de la beneficiul cauzei de reducere a limitelor de pedeapsă. Drept urmare, diferența operată de norma supusă controlului de constituționalitate între cele două categorii de martori, după cum aceștia au săvârșit sau nu o infracțiune gravă, nu se bazează pe un criteriu rațional și nu justifică un tratament juridic diferențiat, Curtea reținând că cele două categorii de martori se află în situații juridice identice din perspectiva incidenței normei supuse controlului de constituționalitate”.

Efectele Deciziei CCR în perioada suspendării de drept a dispozițiilor neconstituționale

Decizia a fost publicată în Monitorul Oficial la data de 18.03.2015. Conform Art.147 alin.(1) din Constituție textul declarat neconstituțional este **suspendat de drept** de la data publicării Deciziei iar Parlamentul are la dispoziție 45 de zile să adopte un nou text în conformitate cu prevederile constituționale. Dacă Parlamentul nu adoptă, în acest termen, o nouă reglementare în acord cu prevederile Constituției, dispozițiile declarate neconstituționale **”își încetează efectele”**.

În acest context, este clar că de la data publicării deciziei și până la intrarea în vigoare a noilor dispoziții care să acorde beneficiale reducerii de pedeapsă indiferent de gravitatea infracțiunii comise de denunțător, reglementările neconstituționale nu se mai aplică. Prin urmare, **martorii care fac denunțuri în această perioadă sau facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane nu vor putea beneficia de reducerea pedepselor**, întrucât atâta vreme cât textul este suspendat, este ca și când nu ar exista.

Expirarea termenului de 45 de zile nu are ca efect revenirea în vigoare a textului de lege ”suspendat”, așa cum se întâmplă cu actele normative suspendate prin alte acte normative de același nivel sau superioare, conform art. 66 ”Suspendarea actului normative” din Legea 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. Dispozițiile constituționale spun foarte clar că la expirarea acestui termen reglementările respective își încetează efectele.

Acest termen este opozabil doar Parlamentului (respectiv Guvernului în cazul Ordonanțelor de Urgență), care poate modifica sau abroga dispozițiile neconstituționale suspendate, înlocuindu-le cu altele, întrucât Curtea Constituțională nu are competența să abroge un text de lege. Însă efectele deciziei de constatare a

neconstituționalității sunt similare abrogării, atâta vreme cât acestea nu se mai pot aplica, respectiv nu-și mai pot produce efectele.

Sigur că Parlamentul nu este obligat să modifice textul declarat neconstituțional printr-o decizie a CCR. Sau poate să întârzie adoptarea unui nou text, după intervalul celor 45 de zile. Această situație nu are altă consecință decât vidul legislativ în privința beneficiului reducerii pedepselor pentru cei care denunță sau facilitează tragerea la răspundere penală a celor care au săvârșit infracțiuni grave.

Garanția de bună conduită poate fi reținută numai prin decizia CNSC, respectiv hotărârea instanței de judecată, și numai în cazul în care a fost probată reaua credință a contestatorului

[DECIZIA Curții Constituționale Nr.5 din 15 ianuarie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.271¹ și art.271² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii](#)

Publicată în Monitorul Oficial nr.188 din 19.03.2015

Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 271² alin. (1) și (2) din OUG nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, care prevăd că în cazul în care contestația este respinsă autoritatea contractantă va reține această garanție.

În schimb, a respins însă excepția de neconstituționalitate privind art. Art. 271¹, care prevede obligația de a constitui garanția de bună conduită, argumentând că aceasta are semnificația unei cauțiuni menite să asigure exercitarea corespunzătoare și neabuzivă a drepturilor procesuale, cu toate consecințele procesuale care decurg din finalitatea urmărită prin instituirea acesteia.

Prin urmare, contestatorii sunt în continuare obligați să plătească această garanție. Aparent numai, prin admiterea excepției cu privire la dispozițiile art. . 271² alin. (1) și (2) nu ar mai exista temei legal pentru reținerea garanției de către autoritatea contractantă în cazul în care contestația este respinsă.

De fapt, dispare doar temeiul reținerii garanției ope legis. În considerentele Deciziei, Curtea dă indicații foarte clare cu privire la modul în care trebuie soluționată această problemă, în funcție de conduita procesuală a contestatorului.

Obiectul excepției de neconstituționalitate admise

Dispozițiile art. 271[^]2, alin. 1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 care au următorul cuprins:

Art. 271[^]2: "(1) În cazul în care contestația este respinsă de către Consiliu sau de către instanța de judecată, atunci când contestatorul se adresează direct instanței, autoritatea contractantă are obligația de a reține garanția de bună conduită de la momentul rămânerii definitive a deciziei Consiliului/ hotărârii instanței de judecată. Reținerea se aplică pentru loturile la care contestația a fost respinsă.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică și în cazul în care contestatorul renunță la contestație/cerere/plângere.

Motivele admiterii excepției de neconstituționalitate privind dispozițiile care prevăd reținerea ope legis a garanției de bună conduită în cazul în care contestația este respinsă

Curtea a reținut că dacă prin dispozițiile art. 271[^]1 alin. (1) din OUG nr. 34/2006 s-a instituit, în sarcina contestatorului, obligația depunerii unei garanții de bună conduită "în scopul de a proteja autoritatea contractantă de riscul unui eventual comportament necorespunzător" și care nu contravin prevederilor constituționale privind accesul liber la justiție (a se vedea paragrafele 34-37 din Decizie), **dispozițiile art. 271[^]2 alin. (1) și (2) nu mai respectă scopul pentru care garanția de bună conduită a fost instituită, întrucât în cazul respingerii contestației de către Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor (CNSC) sau de către instanța de judecată autoritatea contractantă are obligația de a reține, ope legis, garanția de bună conduită.**

Din analiza prevederilor legale criticate, Curtea a observat că, respingând contestația, CNSC , respectiv instanța judecătorească nu au competența legală de a dispune prin decizie/hotărâre cu privire la soarta garanției de bună conduită constituită în favoarea autorității contractante. Reținerea sumelor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 de către autoritatea contractantă operează de drept, în temeiul art. 271[^]2 alin. (1) și (2), ca urmare a respingerii contestației.

Rezultă că indiferent de conduita procesuală a contestatorului, acesta este sancționat cu pierderea garanției depuse potrivit legii. Prin **reținerea necondiționată a garanției de bună conduită, legiuitorul ignoră prezumția bunei-credințe** în exercitarea drepturilor procedurale aplicabile în materie civilă, cât și în domeniul dreptului administrativ, prezumând automat rea-credință și comportamentul necorespunzător ale contestatorului a cărui contestație este respinsă. Astfel, OUG nr. 34/2006 instituie o veritabilă sancțiune aplicabilă persoanei care, în apărarea intereselor legitime, atacă actul autorității contractante la CNSC sau la instanța

judecătorească, fără ca vreo autoritate îndrituită în acest sens să stabilească caracterul abuziv al unei astfel de contestații/ cereri/plângeri.

Acestea sunt principalele argumente pentru care Curtea a constatat că dispozițiile care prevăd reținerea necondiționată a garanției de bună conduită în cazul respingerii contestației/ cererii/plângerii, sunt neconstituționale, întrucât este îngădit accesul liber la justiție - art. 21 alin. (1) din Constituție prin descurajarea contestatorului de a formula o contestație/ cerere/plângere, considerându-se de plano că orice respingere se convertește într-o sancțiune pentru un comportament necorespunzător.

De asemenea. Curtea a mai constatat că prin reținerea necondiționată a acestei garanții de bună conduită este afectat și dreptul de proprietate privată prevăzut de art. 44 din Constituție, diminuarea patrimoniului autorilor contestațiilor/cererilor/plângerilor neputând fi consecința directă a exercitării unui drept sau libertăți fundamentale, respectiv a unui drept procesual.

Situațiile în care CNSC sau instanța pot reține garanția de bună conduită

În motivarea Deciziei, Curtea dă indicații clare cu privire la situațiile juridice în care poate fi reținută garanția de bună conduită, în considerarea dispozițiilor constituționale privind prezumția de bună credință în exercitarea drepturilor.

Conform Curții, răsturnarea prezumției de bună-credință, prevăzută ca atare de dispozițiile art. 57 din Legea fundamentală, **nu poate fi realizată decât prin probarea relei-credințe față de circumstanțele de fapt ale cauzei** și nu prin faptul că persoana și-a exercitat anumite drepturi și libertăți fundamentale.

În ceea ce privește drepturile procesuale, Curtea reține că buna-credință a fost transpusă la nivel infraconstituțional prin art. 12 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, potrivit căruia **drepturile procesuale trebuie exercitate cu bună-credință, potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute de lege**, astfel că instanța judecată și, după caz, CNSC trebuie să țină seama de modul concret în care a avut loc o asemenea exercitare a drepturilor procesuale pentru a răsturna prezumția inițială.

Curtea subliniază faptul că o atare operațiune juridică trebuie să se circumscrie unor elemente de fapt, adecvate, obiective și cuantificabile, pentru a duce la finalitatea urmărită, astfel încât nu orice circumstanță a cauzei să ducă la răsturnarea prezumției de bună-credință.

Decizii "în lanț" ale Curții Constituționale prin care sunt desființate dispozițiile din codul de procedură penală care încalcă dreptul la un proces echitabil în componentele sale privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor

Decizia Curții Constituționale din data de 17 martie 2015 privind **neconstituționalitate a dispozițiilor art.549¹, alineatele (2), (3) și (5) din Codul de procedură penală**, continuă seria excepțiilor admise deoarece exclud participarea procurorului și a altor persoane interesate la diferite proceduri din cadrul procesului penal.

De data aceasta, decizia Curții privește procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării, prevăzută la Art. 549¹.

Cu majoritate de voturi, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate privind că dispozițiile art.549¹ alin.(2), potrivit cărora judecătorul de cameră preliminară comunică persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate o copie a ordonanței (de clasare, n.n.), punându-le în vedere că în termen de 10 zile de la primirea comunicării pot depune note scrise.

De asemenea, Curtea a admis excepția de neconstituționalitate a art.549¹ alin.(3)potrivit căruia judecătorul de cameră preliminară se pronunță „în camera de consiliu, fără participarea procurorului ori a persoanelor prevăzute la alin.(2)”, precum și pe cea privind art.549¹ alin.(5) potrivit căreia instanța ierarhic superioară ori completul competent se pronunță „fără participarea procurorului și a persoanelor prevăzute la alin.(2)”.

Argumentațiile reținute în motivarea acestei soluții pronunțate de Plenul Curții Constituționale vor fi prezentate în cuprinsul deciziei, care se va publica în Monitorul Oficial.

Motivele pot fi însă lesne identificate, având în vedere că instanța constituțională a fost consecventă în desființarea dispozițiilor din codul de procedură penală care încalcă dreptul la un proces echitabil în componentele sale privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor.

În acest sens, facem referire la:

- ✓ Admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 341 alin. (5) din Codul de procedură penală. Soluția legislativă potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra plângerii “fără participarea petentului, a procurorului și a intimaților” este neconstituțională. ([Decizia Curții Constituționale nr . 599 din 21 Octombrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 38 alin. \(1\) lit. f\) și art. 341 alin. \(5\)-\(8\) din Codul de procedură penală \(Publicată în Monitorul Oficial nr. 0886 din 5.12.2014\)](#))

- ✓ Admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.347 alin.(3) din Codul de procedură penală raportate la cele ale art.344 alin.(4), art.345 alin.(1) și art.346 alin.(1) din același cod, întrucât aceste norme care reglementează procedura în camera preliminară omit citarea și, respectiv, comunicarea documentelor către toate părțile interesate, încălcând astfel dreptul la proces echitabil. ([DECIZIA Nr.641 din 11 noiembrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.344 alin.\(4\), art.345, art.346 alin.\(1\) și art.347 din Codul de procedură penală \(Publicată în Monitorul Oficial nr.887 din 05.12.2014\)](#))
- ✓ Admiterea excepției de neconstituționalitate cu privire la soluția legislativă cuprinsă în art.341 alin.(10) din Codul de procedură penală potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță „fără participarea procurorului și a inculpatului”. ([Decizia Curții Constituționale nr. 663 din 11 Noiembrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 339-348 din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial nr. 0052 din 22.01.2015\)](#))
- ✓ Admiterea excepției de neconstituționalitate cu privire la soluția legislativă de excludere a procurorului de la dezbaterile contradictorii a probelor cuprinsă în art.374 alin.(7) teza a doua din Codul de procedură penală. ([DECIZIA Curții Constituționale Nr.76 din 26 februarie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.374 alin.\(7\) teza a doua din Codul de procedură penală, Publicată în Monitorul Oficial nr.174 din 13.03.2015\)](#))

Prin urmare, ne putem aștepta la modificări substanțiale ale codului de procedură penală, în privința asigurării participării procurorului și a părților interesate la procedură, astfel încât să fie garantat dreptul la un proces echitabil în componentele sale privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor

A se vedea și Newsletter UNBR [Aspectele de neconstituționalitate a procedurii camerei preliminare constatate de Curtea Constituțională. Soluțiile de lege ferenda sugerate în Deciziile CCR.](#)

Admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în procesul penal se examinează în cameră de consiliu, fără citarea părților, cu participarea procurorului

[DECIZIA ÎCCJ nr. 3 din 19 ianuarie 2015 privind examinarea recursului în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind interpretarea și aplicarea unitară a](#)

[dispozițiilor art. 431 alin. \(1\) din Codul de procedură penală](#), Publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 150 din 2 martie 2015

Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a stabilit că art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că "admisibilitatea în principiu a contestației în anulare se examinează în cameră de consiliu, fără citarea părților, cu participarea procurorului".

Prin recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție s-a arătat că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală privind admiterea în principiu a contestației în anulare referitor la participarea procurorului la desfășurarea acestei proceduri.

În practica judiciară ai fost evidențiate trei orientări:

Într-o primă orientare a practicii, unele instanțe au examinat admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în ședință publică, cu sau fără citarea părților și cu participarea procurorului.

Într-o a doua orientare a practicii, alte instanțe au analizat admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în camera de consiliu, cu sau fără citarea părților și fără participarea procurorului.

Într-o a treia orientare a practicii, alte instanțe au examinat admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în camera de consiliu, cu sau fără citarea părților, dar cu participarea procurorului.

Art. 431 din Codul de procedură penală reglementează procedura admiterii în principiu a contestației în anulare:

"(1) Instanța examinează admisibilitatea în principiu, în camera de consiliu, fără citarea părților.

(2) Instanța, constatând că cererea de contestație în anulare este făcută în termenul prevăzut de lege, că motivul pe care se sprijină contestația este dintre cele prevăzute la art. 426 și că în sprijinul contestației se depun ori se invocă dovezi care sunt la dosar, admite în principiu contestația și dispune citarea părților interesate."

Așa cum se poate observa, **legiuitorul nu a prevăzut în mod expres participarea procurorului în această procedură prealabilă judecării în fond a contestației în anulare.**

Principalul argument al soluției pronunțate de Înalta Curte constă în faptul că **dispozițiile art. 363 alin. (1) din Codul de procedură penală, care consacră obligativitatea prezenței procurorului la judecată, instituie o regulă cu caracter general, incidentă ori de câte ori este vorba despre o activitate procesuală de judecată, inclusiv în materia căilor extraordinare de atac, în lipsa unei dispoziții exprese contrare.**

De asemenea, în considerentele deciziei s-a arătat că nu este lipsit de relevanță faptul că art. 341 alin. (5) din Codul de procedură penală a format obiectul analizei Curții Constituționale, care, prin Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 886 din 5 decembrie 2014, a constatat că soluția legislativă potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra plângerii "fără participarea petentului, a procurorului și a intimaților" este neconstituțională.

Calificarea căii de atac în care se rejudecă fondul cauzei în condițiile admiterii cererii de revizuire ca urmare obținerii unei hotărâri favorabile la CEDO și în contextul modificărilor succesive ale normelor procedurale penale

[DECIZIA ÎCCJ nr. 2 din 2 februarie 2015 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept în sensul de a se stabili care este calea de atac legală în urma desființării deciziei date în recurs, în calea de atac a revizuirii reglementată în procedura prevăzută de art. 465 din Codul de procedură penală](#), Publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 159 din 6 martie 2015

Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că, în urma desființării deciziei date în recurs, în calea de atac a revizuirii în cazul hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, reglementată de art. 465 din Codul de procedură penală, în condițiile în care cauza a parcurs trei grade de jurisdicție (primă instanță, apel și recurs), în ultimă instanță soluționându-se recursul procurorului, **calea de atac este recursul în forma și reglementarea prevăzută de lege la data judecării recursului inițial.**

ÎCCJ a pronunțat o hotărâre surprinzătoare, având în vedere că, practic, readuce "în vigoare" normele procedurale penale privind recursul, abrogate după intrarea în vigoare a noului cod de procedură penală și în condițiile în care pentru această situație, legea nu prevede nicio excepție de la aplicarea imediată a noilor norme de procedură.

Argumentele în baza cărora a pronunțat această hotărâre sunt novatoare și mizează pe faptul că respectarea Convenției Europene a Drepturilor Omului și, implicit a finalității urmărite prin hotărârile CEDO, excede interpretările dreptului intern, care nu ar duce la realizarea acestei finalități.

Problema de drept apărută ca urmare a modificărilor succesive ale normelor procedural penale

Chestiunea de drept a cărei dezlegare a fost cerută este următoarea: "Care este calea de atac legală în urma desființării deciziei date în recurs, în calea de atac a revizuirii reglementată în procedura prevăzută de art. 465 din Codul de procedură penală (revizuirea în cazul hotărârilor C.E.D.O.), în condițiile în care cauza a parcurs trei grade de jurisdicție (primă instanță, apel și recurs), în ultimă instanță soluționându-se recursul procurorului?".

Această problemă de drept a apărut în contextul modificărilor succesive ale normelor procedural penale, constând în "dispariția căii de atac a recursului, respectiv calificarea căii de atac a apelului ca fiind o cale de atac integral devolutivă și a faptului că, la epuizarea judecății în această cale de atac, hotărârea pronunțată este definitivă",

Expunerea succintă a cauzei

La data de 31.01.2011, ca urmare a admiterii recursului declarat de Parchet împotriva Deciziei penale nr. 496/2003 a Tribunalului Arad, inculpatul F.C.D. a fost condamnat definitiv de către Curtea de Apel Timișoara la o pedeapsă de 15 ani închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de organizare, conducere sau finanțare de trafic internațional de droguri de mare risc.

Ulterior, acesta a obținut o hotărâre favorabilă la CEDO, care a stabilit că prin condamnarea la pedeapsa de 15 ani închisoare fără audierea martorilor care figurau în dosar, în condițiile în care celelalte instanțe de fond și apel au dispus achitarea inculpatului, a fost încălcat dreptul acestuia la un proces echitabil.

În aceste condiții, la 2 iulie 2014, Curtea de apel Timișoara a admis cererea de revizuire formulată de F.C. D, în baza art. art 465 din Noul Cod de procedură penală (revizuirea în cazul hotărârilor CEDO). Prin hotărârea dată în revizuire a fost desființată Decizia de condamnare pronunțată de Curtea de Apel Timișoara și s-a dispus rejudecarea de către această instanță a recursului, care urma să fie recalificat în apel declarat de Parchetul de pe lângă Tribunalul.

Însă, instanța de apel a hotărât să repună în discuție calificarea căii de atac indicate de instanța de revizuire. După cum a observat și ÎCCJ, calificarea făcută de către instanța ce a admis cererea de revizuire nu împiedică instanța de apel să repună în discuție calificarea căii de atac și să dispună în consecință, având în vedere

diferențele majore între căile de atac prevăzute atât în legislația în vigoare de la 1 februarie 2014, cât și în cea anterioară acestei date și având în vedere că de această calificare depinde judecarea pe fond a cauzei.

Cu alte cuvinte, întrebarea este cum poate fi rejudecat recursul **declarat de Parchetul de pe lângă Tribunalul Arad, în urma căruia inculpatul a fost condamnat și în judecarea căruia i-au fost încălcate drepturi fundamentale, în condițiile în care potrivit noilor reguli procedurale penale dispărea calea de atac a recursului iar apelul devine devolutiv integral.**

În aceste condiții a apărut problema de drept dacă subzistă o cale de atac împotriva Deciziei penale nr. 496/2003 a Tribunalului Arad și dacă da, care este aceasta, apelul sau recursul prevăzut de Codul de procedură penală anterior. Această calificare corectă și legală a căii de atac (dacă există) are o repercusiune directă asupra soluționării fondului cauzei, întrucât de dezlegarea acestei chestiuni de drept depinde întrutotul soluția de fond care urmează a fi adoptată în speța de față.

Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele de judecată arondate

La nivelul curților de apel și al instanțelor de judecată arondate s-au conturat următoarele patru opinii, dintre care două majoritare:

1. În prima opinie majoritară exprimată s-a susținut **apelul este calea de atac** întrucât, în actuala reglementare procesual penală, în vigoare începând cu data de 01.02.2014, recursul nu mai este prevăzut drept cale ordinară de atac, apelul fiind singura cale ordinară de atac ce poate fi exercitată împotriva hotărârii primei instanțe.

2. În cea de a doua opinie majoritară exprimată s-a susținut că **recursul este calea de atac legală întrucât**, chiar dacă nicio dispoziție procesual penală nu reglementează expres situația din prezenta cauză, rejudecarea (după admiterea cererii de revizuire) în etapa apelului ar lăsa fără niciun efect hotărârea pronunțată de CEDO în speță, de vreme ce încălcarea dreptului la un proces echitabil nu s-a constatat pentru faza apelului, ci pentru recurs, iar în această situație procedura prevăzută de art. 465 din Codul de procedură penală nu și-ar atinge finalitatea pentru care a fost reglementată și nu ar constitui un remediu intern eficient pentru încetarea încălcărilor constatate, echivalând cu o neexecutare a hotărârilor pronunțate de CEDO.

3. În cea de a treia opinie s-a susținut că **nu există nicio cale de atac ce poate fi exercitată împotriva acestei decizii** deoarece doar sentințele și încheierile, în anumite condiții prevăzute de lege, pot fi atacate cu apel, și nicidecum deciziile pronunțate în apel, cum este cazul în dosarul de față, hotărârea fiind definitivă.

4. A fost exprimat punctul de vedere conform căruia **calea de atac aplicabilă în speță este recursul în casație**, argumentat pe faptul că dispozițiile art. 11 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Codul de procedură penală prevede că deciziile pronunțate în apel înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură penală cu privire la care termenul de declarare a căii ordinare de atac prevăzute de legea anterioară nu expirase la data intrării în vigoare a legii noi sunt supuse recursului în casație.

Argumentele Înaltei Curți de Casație și Justiție

Potrivit hotărârii prealabile a ÎCCJ, **calea de atac este recursul în forma și reglementarea prevăzută de lege la data judecării recursului inițial, având în vedere următoarele argumente:**

Analiza dispozițiilor art. 465 din Codul de procedură penală, referitoare la revizuirea în cazul hotărârilor CEDO, relevă că această cale extraordinară de atac are o natură juridică tipică, aparte, determinată de fundamentul, obiectul, funcționalitatea și funcția sa procesuală, care o deosebește de celelalte căi extraordinare de atac, mai ales prin aceea că **determină examinarea din nou a cauzei pe fond**, prin retractarea de către instanță a propriei soluții, soluție care este înlocuită cu una corespunzătoare noilor fapte și împrejurări constatate și de care instanța nu a avut anterior cunoștință de ele.

Admiterea revizurii **impune instanțelor obligația de a relua procesul din stadiul în care s-a aflat partea în momentul încălcării dreptului.**

Este indubitabil că atunci când Curtea Europeană constată încălcarea unui drept, impune instanțelor obligația de a relua procesul din stadiul în care s-a aflat partea sau mai exact reclamantul în momentul încălcării dreptului, **recunoscându-i acestuia posibilitatea de a relua judecarea unei căi de atac ce a fost valabil exercitată la un anumit moment procesual și care prin raportare la modul în care a fost soluționată a generat o vătămare ce continuă să își producă efectele și nu poate fi înlăturată decât prin rejudecarea cauzei de către instanța în fața căreia s-a produs încălcarea dreptului.**

În plus, în caz de conflict între normele juridice internaționale privind drepturile omului și dreptul român, instanța de contencios european a statuat că **nu se va aplica principiul ierarhiei juridice și nici principiul succesiunii în timp, ci se va aplica norma cea mai favorabilă pentru drepturile omului.**

O măsură suficientă și de natură să prevină pe viitor o astfel de vătămare este tocmai aceea de a recunoaște și de a da părții dreptul de a fi judecată în calea de atac ce a generat încălcarea dreptului său și nu de a supune normele de drept europene care se bucură de preeminență unor interpretări novatorii în raport cu dreptul intern în cauză.

Uniunea Națională a Barourilor din România propune o rezoluție privind ”Principiile de integritate în activitățile profesionale desfășurate de avocați în profesii compatibile cu cea de avocat și în conlucrările interprofesionale pentru furnizarea de servicii profesionale integrate”

În cadrul ședinței Consiliului UNBR din data de 7 martie 2015 au fost dezbătute problemele legate de conflictul de interese în activitățile desfășurate de avocați în cadrul profesiilor compatibile cu profesia de avocat și în conlucrările interprofesionale pentru furnizarea de servicii integrate.

Ținând cont de faptul că noile realități economice și sociale reclamă extinderea serviciilor pe care avocații le prestează pentru clienții lor, precum și de faptul că avocații sunt în situația în care trebuie să-și analizeze și să-și valorifice oportunitățile profesionale într-un context marcat de schimbări importante în exercițiul profesiei, președintele UNBR, dl. Av dr. Gheorghe Florea, a înaintat Consiliului UNBR un proiect de Rezoluție, prin care propune reinterpretarea principiilor profesiei în acord cu evoluția cadrului de exercitare a atribuțiilor profesionale.

Propunerea a fost susținută de consilierii UNBR, care au luat act de proiectul de Rezoluție și au hotărât ca adoptarea acesteia să fie pusă în discuția proximei ședințe a Consiliului.

PROIECT

REZOLUȚIA

CONSILIULUI UNIUNII NAȚIONALE A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

PRINCIPIILE DE INTEGRITATE ÎN ACTIVITĂȚILE DESFĂȘURATE DE AVOCAȚI ÎN PROFESII COMPATIBILE CU PROFESIA DE AVOCAT ȘI ÎN CONLUCRĂRILE INTERPROFESIONALE PENTRU FURNIZAREA DE SERVICII PROFESIONALE INTEGRATE

Preambul

Având în vedere faptul că noile realități economice și sociale reclamă o extindere a interpretării principiilor fundamentale ale profesiei de avocat la contextul specific al tendințelor de exercitare a activității lor și în cadrul altor profesii compatibile cu cea de avocat, precum și al tendințelor de colaborare profesională tot mai strânsă cu alte profesii juridice și chiar nejuridice;

Având în vedere tendințele de interprofesionalitate a serviciilor profesiilor juridice și conexe pentru a oferi clienților soluții integrate;

Având în vedere dezvoltarea modalităților alternative de soluționare a litigiilor și a colaborării interprofesionale cu profesioniști din alte domenii juridice și chiar nejuridice;

Având în vedere tendințele de extindere a activității avocaților prin calificarea în profesii conexe compatibile cu profesia de avocat și participarea la exercițiul acestora;

Având în vedere faptul că profesia de avocat este compatibilă cu cea de arbitru, mediator, conciliator sau negociator, consilier fiscal, consilier în proprietate intelectuală, consilier în proprietate industrială, traducător autorizat, administrator sau lichidator în cadrul procedurilor de reorganizare și lichidare judiciară (Art. 16, lit. b din Legea 51/1995);

Având în vedere că exercitarea profesiei de avocat este compatibilă cu calitatea de deputat sau senator, consilier în consiliile locale sau județene, activități și funcții didactice în învățământul juridic superior, activitatea literară și publicistică (Art. 16, lit. a), b) și c) din Legea 51/1995);

Având în vedere că avocații trebuie să răspundă nevoilor din ce în ce mai diversificate ale clientului și în același timp resimt necesitatea de a-și păstra identitatea profesională în noua economie colaborativă.

Consiliul Uniunii Naționale a Barourilor din România adoptă prezenta:

REZOLUȚIE

reprezentând o declarație de intenție a semnatarilor în ceea ce privește adoptarea unui nucleu de reguli bazate pe principiile și valorile fundamentale ale profesiei de avocat, care să fie aplicabile avocatului indiferent de cadrul în care, în condițiile legii, își desfășoară activitatea, chiar în alte profesii cu care, legal, profesia de avocat este compatibilă.

Obiective:

Prin implementarea prezentei rezoluții, se urmăresc următoarele obiective:

Crearea mediului necesar pentru a produce o creștere reală și de durată a integrității în mediul în care avocatul își desfășoară activitatea;

Promovarea comportamentelor etice și descurajarea practicilor lipsite de integritate în activitățile de conlucrare profesională dintre avocați și membrii altor profesii legal reglementate, ori în exercitarea de către avocat a altor profesii legal organizate, compatibile cu profesia de avocat;

Crearea unui climat de bună colaborare și încredere reciprocă între instituțiile legal organizate din care fac parte profesioniștii care conlucrează în activități profesionale care implică activități profesionale ale avocaților și avocați, ori în cadrul cărora se desfășoară activități profesionale specifice altor profesii, de către avocați, în condiții de compatibilitate permise de lege;

Realizarea unui nucleu de integritate profesională și inter-instituțională în mediul de afaceri și în mediul instituțional în care avocații relaționează în activități profesionale judiciare sau extrajudiciare pentru realizarea securității bazate pe lege.

Prin adoptarea acestei Rezoluții, Corpul profesional al avocaților își face publică adeziunea la principiile fundamentale ale avocaturii, aplicabile în contextul activităților desfășurate de avocat în cadrul profesiilor compatibile și în relațiile interprofesionale și își asumă rolul de promotor al acestor principii atât în cadrul mediului interprofesional, cât și în cadrul celorlalte domenii de activitate cu care se intersectează activitatea lor.

PRINCIPII DE ETICĂ PENTRU ACTIVITĂȚILE DESFĂȘURATE DE AVOCAT ÎN CALITATE DE PROFESIONIST ÎN ALTE PROFESII COMPATIBILE CU PROFESIA DE AVOCAT ȘI ÎN ACTIVITĂȚILE DE CONLUCRARE PROFESIONALĂ CU MEMBRII ALTOR PROFESII

1. Principiul independenței avocatului în raporturile cu ceilalți profesioniști

Avocatul trebuie să fie și să rămână independent atât în cadrul conlucrărilor interprofesionale pentru furnizarea de servicii profesionale integrate, cât și în activitățile desfășurate în profesii compatibile cu profesia de avocat. Aceasta înseamnă că el trebuie să fie liber în sens intelectual și economic, astfel încât să ofere clienților soluții neinfluențate de interesele grupării interprofesionale sau ale altor profesioniști din cadrul altor servicii juridice sau conexe.

Avocatul trebuie să se ghideze numai după conștiința sa profesională și să nu să accepte presiuni nepotrivite din partea persoanelor cu care conlucrează profesional. În egală măsură, avocatul nu va face presiuni nepotrivite asupra celorlalți profesioniști cu care intră în contact în cadrul colaborării interprofesionale.

Principiul independenței avocatului presupune și asumarea individuală a răspunderii față de client, față de profesioniștii cu care intră în contact și față de statul român. Relația dintre avocat și client este una foarte personală, confidențialitatea fiind de esența acestei relații. De aceea, în cadrul unei colaborări interprofesionale, el trebuie să-și exercite atribuțiile strict în limitele legii și strict în cadrul competențelor profesionale. El își va lua toate măsurile legale pentru a răspunde față de client și față de terți numai în limitele exercițiului strict profesional și nu va depăși acest exercițiu prin suprapunerea obligațiilor sale contractuale cu cele ale altor profesioniști cu care conlucrează, astfel încât să poată da naștere unei răspunderi solidare cu aceștia.

Respectarea principiului independenței trebuie privită în strânsă legătură cu principiul scrupulozității în materie de onorarii (principiul f. din Carta principiilor fundamentale ale avocatului european) , care presupune că onorariul încasat de avocat trebuie să fie total cunoscut clientului, trebuie să fie corect, rezonabil și conform legii și regulilor profesionale, cărora se supune avocatul. Acest principiu trebuie aplicat indiferent de practicile în materie de onorarii ale altor profesii.

Dacă practicile în materie de onorarii ale altor profesii intră în conflict cu principiul scrupulozității în materie de onorarii, avocatul trebuie să se abțină de la colaborare.

Pentru a-și asigura independența, avocații nu vor solicita și nici nu vor accepta vreun fel de răsplată necuvenită (în bani, bunuri sau servicii) pentru activitatea lor. În același scop, avocații nu își vor crea obligații financiare sau de nici o altă natură față de persoane sau entități profesionale, care le-ar putea compromite independența și/sau păstrarea secretului profesional specific profesiei de avocat. De asemenea, avocații vor trata toți colaboratorii și/sau beneficiarii serviciilor profesionale în mod echitabil, nefavorizând pe niciunul dintre aceștia în baza unei relații personale sau din interes personal.

2. Principiul respectării secretului profesional

Atât în cadrul raporturilor interprofesionale cât și în cadrul desfășurării unor activități compatibile cu profesia, avocatul va respecta acest principiu în toate dimensiunile sale: secretul datelor încredințate, confidențialitatea comunicărilor avocat client și privilegiul profesional.

Avocatul își va informa clientul în cazul în care anumite informații încredințate de acesta ar trebui partajate cu ceilalți profesioniști în realizarea unei lucrări integrate. Avocatul va cere acordul clientului pentru partajarea unor informații și se va asigura că ceilalți profesioniști cu care colaborează vor păstra confidențialitatea datelor încredințate.

Avocații trebuie să țină cont de faptul că secretul profesional este atât o obligație a avocatului, dar și un drept al clientului. De aceea, avocatul își va sfătui clientul în legătură cu natura datelor ce pot fi partajate cu alți profesioniști, fără a-i pune în pericol dreptul și siguranța juridică.

De asemenea, avocații trebuie să țină cont de faptul că păstrarea secretului încredințat este un privilegiu profesional. Regulile „privilegiului profesional” interzic ca informația comunicată avocatului să fie folosită împotriva clientului. De aceea, indiferent de acordul clientului și de opinia altor profesioniști cu care se află în relație de colaborare profesională, avocatul va acționa numai potrivit crezului său profesional și nu va face niciun act care să pericliteze privilegiul profesional.

În virtutea obligației de păstrare a secretului profesional, avocații vor analiza și vor valorifica oportunitățile profesionale fără a încerca să „ocolească” sau să încalce limitele legii pentru a obține avantaje cu ignorarea regulilor păstrării secretului profesional în exercitarea activităților profesionale în care sunt calificați.

3. Principiul prevenirii conflictelor de interese

Noile cadre de desfășurare a raporturilor interprofesionale cât și contextul actual al amplificării desfășurării de către avocați și a altor activități compatibile cu profesia presupun un risc sporit de apariție a conflictelor de interese, care depășesc cadrul clasic al conflictelor de interese între mai mulți clienți ai aceluiași avocat sau între avocat și clientul său. Aceste conflicte pot apărea între interesele clientului avocatului și interesele clienților profesioniștilor cu care intră în contact în cadrul colaborării sau între interesele clienților pe care îi reprezintă în calitate de avocat și interesele clienților pe care îi reprezintă sau în cadrul exercițiului altor profesii compatibile cu avocatura. De asemenea, pot apărea conflicte de interese între clienții pe care îi reprezintă avocatul și părțile pe care le arbitrează.

Pentru respectarea principiului prevenirii conflictelor de interese, avocatul trebuie să-și ia toate măsurile astfel încât să evite să reprezinte doi clienți în aceeași cauză, dacă ei sunt în conflict sau dacă există riscul de conflict între interesele acestor clienți. De asemenea, avocatul trebuie să se abțină să reprezinte un client nou, dacă avocatul posedă vreo informație confidențială obținută de la un client sau fost client de-al său.

Dacă un asemenea conflict apare în timp ce avocatul acționează în interesul clientului său, acesta trebuie să înceteze reprezentarea.

Avocatul trebuie să se abțină să preia o cauză în cadrul procedurilor alternative de soluționare a litigiilor atunci există un conflict de interese, chiar și potențial, între clienții pe care îi reprezintă în calitate de avocat și una din părți sau părțile din cauza respectivă. În cazul în care constată un asemenea conflict pe parcursul derulării procedurilor, el trebuie să renunțe imediat la soluționarea cauzei.

De asemenea, acest principiu trebuie privit în strânsă legătură cu principiile confidențialității, al independenței și al loialității. Avocații vor analiza și vor valorifica oportunitățile profesionale fără a încerca să „ocolească” sau să încalce limitele legii pentru a obține avantaje cu ignorarea regulilor prevenirii conflictului de interese în exercitarea activităților profesionale în care sunt calificați sau în cadrul colaborării interprofesionale.

4. Principiul demnității, al onoarei și al probității

Acest principiu presupune ca avocatul să nu facă nimic ce i-ar putea compromite reputația sa sau reputația profesiei, în general, și încrederea publică în profesia de avocat. Avocatul este dator să se abțină de la conduita dezonorantă și manierele care ar putea dezonora profesia de avocat în activitatea sa juridică, în alte activități profesionale sau chiar în viața privată. Aceasta nu înseamnă că avocatul nu trebuie să permită folosirea regulilor de conduită ale altor profesii. Dimpotrivă, el trebuie să contribuie la perfecționarea codurilor de etică ale fiecăreia dintre profesiile compatibile cu profesia de avocat în vederea revizuirii și îmbunătățirii standardelor de integritate existente în mediul în care avocații exercită profesia de avocat sau alte profesii compatibile cu aceasta.

Avocații nu vor ascunde în mod intenționat de public și/sau de ceilalți profesioniști din alte profesii cu care conlucrează informații neconfidențiale de natură să-i pună într-o lumină proastă din perspectivă etică și vor depune diligența necesară pentru a se asigura că profesioniștii sau entitățile cu care colaborează se comportă în mod etic și dau dovadă de responsabilitate etică în activitatea lor.

În virtutea acestui principiu, avocații, salariații acestora, colaboratorii, persoanele care desfășoară activități de voluntariat în entități profesionale nu vor iniția, nu vor lua parte și nici nu vor instiga pe alții să ia parte la fapte care sunt de natură să afecteze reputația persoanelor și/sau profesiilor implicate.

De asemenea, avocații vor depune diligența necesară pentru a se asigura că și colaboratorii și angajații lor dau dovadă de etică și responsabilitate în activitatea lor.

5. Principiul loialității față de client

Noile conjuncturi în care avocatul își desfășoară activitatea în relații interprofesionale pun noi probleme și sub aspectul principiului loialității pentru că este posibil ca avocatul să se identifice în situații delicate din care rezultă că din integrarea contribuțiilor celorlalte profesii rezultă un caz neonest. Având în vedere că principiul loialității presupune o onestitate absolută față de client, avocatul trebuie să-i explice clientului că nu-și încalcă principiile și nu-și compromite atribuțiile de apărător, înaintând un caz neonest, în numele clientului, în instanța de judecată sau la alte organe judiciare și de drept sau susținând un caz neonest în fața partenerilor de negociere a unui contract.

6. Principiul competenței profesionale

Regulile profesionale subliniază faptul că avocatul nu trebuie să preia un caz care nu ține de competența sa, indiferent că și-l asumă direct față de client sau indirect, într-o colaborare interprofesională sau în exercitarea unor alte activități compatibile cu profesia de avocat. Avocatul trebuie să-l încunoștiințeze pe client în mod corect și exact atât în ceea ce privește atribuțiile sale profesionale într-un caz ce implică interprofesionalitate, cât și în privința competențelor sale profesionale.

7. Principiul respectării confrăților și a tuturor persoanelor cu care avocatul intră în relații profesionale

Acest principiu a fost setat în ideea că avocatul este un participant activ la actul de justiție iar administrarea eficientă a justiției cere ca avocații să aibă un comportament respectuos unii față de alții, pentru ca litigiile să fie soluționate într-un mod civilizată, să acționeze cu bună-credință unii față de alții și să nu înșele. Extinderea relațiilor pe care avocatul le are în exercițiul profesiei sale, fie prin colaborări cu alte profesii, fie prin exercitarea altor profesii compatibile, presupun și o reinterpretare a acestui principiu în contextul actual. Respectul reciproc dintre colegii de breaslă și față de orice persoană cu care intră în relații profesionale facilitează administrarea eficientă a justiției, servește la soluționarea conflictelor pe cale amiabilă și este în interesul clienților. Atitudinea avocaților față de membrii altor profesii din care avocații fac parte în condiții de compatibilitate sau cu celelalte entități profesionale cu care avocații conlucrează va fi una de colegialitate. Aceeași atitudine de considerație și bună credință va fi păstrată față de toți ceilalți actori ai mediului cu care avocații vin în contact, cât și față de publicul larg. Atât în stabilirea unor relații interprofesionale, cât și în conduita sa publică sau față de autorități, avocatul nu va discrimina niciodată profesiile juridice și cele conexe pe niciun criteriu. Toți colaboratorii din alte profesii cu care avocații vin în contact vor fi tratați cu onestitate, seriozitate și profesionalism.

Avocații vor da dovadă de respect față de membrii altor profesii /beneficiarii serviciilor profesionale realizate în exercitarea calificărilor profesionale cu care profesia de avocat este compatibilă și față de publicul larg,

luând în considerare sugestiile și reclamațiile venite din partea acestora și întreținând un dialog real și onest cu aceștia, inclusiv pentru promovarea integrității, pentru prevenirea conflictului de interese și pentru respectarea strictă a secretului profesional.

Avocații se vor informa constant cu privire la bunele practici în ceea ce privește etica și integritatea din mediul profesiilor în care activează sau cu care conlucrează și vor lua măsuri pentru a le implementa și în profesia de avocat, dacă sunt compatibile cu aceasta.

8. Principiul respectării statului de drept și contribuirea la o bună administrare a justiției

Rolul avocatului ca participant în administrarea eficientă a justiției este pe deplin recunoscut de comunitatea juridică și de societate. În contextul colaborărilor interprofesionale și al exercitării altor profesii compatibile, avocatul trebuie să aibă permanent în vedere să nu compromită acest rol. De aceea, el nu trebuie să dea niciodată, cu bună-știință, informații false, inexacte sau incorecte care ar putea induce în eroare colaboratorii din alte profesii pentru că există riscul să fie compromise interesele justiției. Pe de altă parte, în cadrul relațiilor interprofesionale, avocatul ar putea identifica informații false, inexacte sau incorecte integrate de alți profesioniști în lucrările interprofesionale, care ar putea avea efect negativ asupra intereselor justiției. În acest caz, avocatul își va informa clientul și colaboratorii în legătură cu repercusiunile legale ale unor astfel de acte. În cazul în care clientul sau colaboratorii persistă în susținerea unor astfel de informații, avocatul va înceta imediat asistarea sau reprezentarea clientului și colaborarea interprofesională.

9. Principiul autoreglementării profesiei de avocat.

Autoreglementarea este cel mai puternic element care poate garanta independența profesională a avocaților vizavi de stat, dar nu în ultimul rând față de alți profesioniști. De aceea, avocatul nu trebuie să abdice niciodată de la regulile impuse prin autoreglementarea profesiei sale, indiferent dacă aceste reguli ar putea intra în conflict cu regulile autoreglementate de alte profesii cu care intră în contact, în cadrul relațiilor sale profesionale și interprofesionale. Cele mai multe profesii juridice cu care avocatul intră în contact întrunesc o combinație de reglementări de stat și o serie de autoreglementări. În multe cazuri, statele, recunoscând importanța principiilor de bază ale avocatului pentru înfăptuirea justiției, au folosit legislația ca să le susțină, spre exemplu, prin acordarea suportului statutar confidențialității sau prin acordarea dreptului uniunilor profesionale de a adopta reguli profesionale. De aceea, avocatul trebuie să apere acest drept în orice context interprofesional s-ar afla.

Angajamentele semnatarilor prezentei Rezoluții

Prin adoptarea prezentei Rezoluții, membrii Consiliului Uniunii Naționale a Barourilor din România își iau angajamentul:

- 1) Să respecte și să aplice prevederile principiilor incluse în Anexa 1 la prezenta Rezoluție
- 2) Să promoveze Rezoluția și principiile care stau la baza acesteia în cadrul Barourilor și în relațiile acestora cu entitățile instituționale și profesionale cu care avocații conlucrează instituțional și profesional ;
- 3) Promovarea valorilor Rezoluției către entitățile cu care membrii acestuia desfășoară activități comune.
- 4) Să participe la elaborarea, implementarea și actualizarea strategiei de promovare a integrității și responsabilității în mediile în care avocații își desfășoară activitatea fie ca avocați, fie ca membri ai altor profesii compatibile cu profesia de avocat, fie în conlucrări profesionale sau în conlucrări instituționale;
- 5) Să participe la procesul de revizuire și îmbunătățire a standardelor de integritate consacrate de Statutul profesiei de avocat și Codul deontologic al avocaților, prin promovarea normativă a regulilor bazate pe bunele practici profesionale, subordonate regulilor prevăzute în prezenta Rezoluție.
- 6) Să se implice activ în încurajarea altor entități să adere la această Rezoluție sau la acte similare.

Prezentarea sistemului german de acordare a titlurilor de avocat specializat în anumite domenii

În cadrul ședinței Consiliului UNBR din data de 7.03.2015 a avut loc o conferință – dezbateri privind sistemul german al avocaților specializați – prezentat de dl. Avocat Philipp Wendt, directorul Academiei Germane a Avocaților – Societate pentru formarea inițială și continuă și de prestări servicii mbH – Berlin.

Conferința s-a axat pe prezentarea reglementărilor germane privind modalitățile de conferire a titlurilor de avocat specializat și a fost urmată de dezbateri privind aspectele pozitive sau negative ale acestor reglementări , în ideea că sistemul german ar putea fi un posibil exemplu pentru avocații români.

Competența acordării titlurilor de avocat specializat

În Germania, competența acordării titlurilor de avocat specializat revine barourilor, în urma constatării îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege. Conform Articolul 43c din Legea federală privind organizarea și desfășurarea profesiei de avocat (BRAO) "Avocatul care a dobândit cunoștințe și a acumulat experiențe deosebite într-un domeniu juridic poate fi autorizat să utilizeze titlul de avocat specializat. Cu privire la cererea

de autorizare formulată de către avocat decide consiliul baroului, după ce o comisie a baroului a verificat dovezile necesare privitoare la dobândirea cunoștințelor și experienței de specialitate”.

Mai departe, la Articolul 59 b din BRAO se prevede că obligațiile profesionale speciale asociate utilizării titlului de avocat specializat , stabilirea domeniilor juridice în care pot fi acordate titluri suplimentare de avocați specializați, precum și reglementarea condițiilor pentru acordarea titlului de avocat specializat și a procedurii pentru acordarea, revocarea și retragerea autorizației sunt prevăzute în Statutul profesiei.

Beneficiile deținerii titlului de avocat specializat

Un astfel de titlu nu conferă avocatului puteri speciale, în sensul de a fi îndrituit la participarea la proceduri suplimentare față de ”generalști”, ci reprezintă mai mult o ”marcă” recunoscută de clienții care au nevoie consiliere sau reprezentare specializată în anumite domenii. Titlurile de specializare nu sunt menționate în vreun registru la nivelul Asociației Avocaților din Germania sau la nivelul barourilor, ci reprezintă instrumente cu care avocații se pot promova în acord cu deontologia profesională.

Conform unui sondaj în rândul avocaților, 96% au motivat un interes profesional în dobândirea titlului, 83% un avantaj competițional, 70% creșterea cifrei de afaceri, 49% onorarii mai mari și 41% ameliorarea statutului în cadrul cabinetului.

Într-adevăr, creșterea medie a veniturilor din onorarii încasate după dobândirea titlului de avocat specializat a fost mai mare decât la generalști. Astfel , creșterea veniturilor în cazul avocaților care își desfășoară activitatea exclusiv în domeniul propriu de specialitate a fost de 51% spre deosebire de cei care își desfășoară activitatea și în alte domenii de specialitate, unde această creștere a fost de 36%.

Numărul avocaților specializați a cunoscut o creștere explozivă începând cu anul 2004, an în care s-a extins aria de acordare a specializărilor cu încă 15 domenii noi. Astfel că numărul avocaților care au obținut titluri de specializare a crescut de la 18.424 în 2004 la 49.069 în 2014. Numărul total al avocaților în 2014 a fost de 162.695.

În prezent, se discută despre acordarea unor noi titluri de specializare, de exemplu în dreptul azilanților. În Germania există însă problema ca aceste titluri să nu intre în conflict cu cele ale altor prestatori de servicii deoarece legea germană permite și unor prestatori neavocați să ofere consultanță juridică. De exemplu, băncile pot oferi asistență în dreptul succesoral sau patronatele în domeniul lor.

La ora actuală, sub aspectul criteriului specializării avocaților germani, situația se prezintă astfel: 24% avocați specializați, 24% avocați care nu dețin un titlu de specializare, însă lucrează pe anumite segmente de nișă ale dreptului, 24% avocați generaliști și 28% avocați cu un volum redus de activitate în domeniul avocațial, care își câștigă în principal veniturile din profesii compatibile cu cea de avocat.

Domeniile în care sunt cei mai mulți avocați specializați sunt dreptul muncii – 9713 și dreptul familiei -9181, urmate de dreptul fiscal – 4864 și dreptul rutier – 3410

Condițiile de acordare a titlului de avocat specializat

Conform legislației germane, condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un avocat pentru a dobândi un titlu de specializare se referă la :

- cunoștințe teoretice speciale,
- experiență practică într-un domeniu de specialitate care depășește semnificativ nivelul realizat în mod obișnuit în urma formării profesionale și a acumulării experienței practice profesionale
- obligațiile de formare continuă.

În ceea ce privește **cunoștințele teoretice**, avocatul trebuie să aducă dovezi în acest sens, respectiv că a participat la circa 120 de ore de curs, finalizate printr-o lucrare scrisă și 3-5 examene.

Aici intervine însă o problemă pentru care se caută soluții. Piața ofertanților de cursuri este complet dereglementată, astfel încât oricine poate oferi astfel de cursuri fără a fi necesară o autorizare prealabilă. Pe de altă parte, comisia baroului nu este îndreptățită să aprecieze singură cunoștințele juridice ale candidatului în baza lucrărilor (și probelor de lucru) și să utilizeze deficiențele constatate ca subiect al interviului de specialitate. În interviul de specialitate pot fi lămurite numai neclaritățile și dubiile cu privire la dovezile prezentate, neputând fi complinite însă dovezile-lipsă.

În acest context, apar probleme deoarece este posibil ca certificatul obținut de cursant să nu fie recunoscut de Barou ca dovadă a cunoștințelor teoretice. De aceea, în prezent se poartă discuții dacă n-ar fi mai corect un examen centralizat la nivel federal.

În ceea ce privește **experiența practică**, legea germană cere ca aspirantul la titlul de avocat specializat să dovedească un anumit număr de cazuri practice pe parcursul ultimilor 3 ani, pe care să le fi coordonat independent.

De exemplu, pentru acordarea titlului de specializare în dreptul succesoral, avocatul trebuie să fi prelucrat 80 de cazuri, 20 de proceduri juridice, din care cel mult 10 în domeniul jurisprudenței necontencioase.

Un caz într-un domeniu de specialitate trebuie să fie unitar, adică indiferent la câte instanțe ajunge, este considerat un singur caz. Nu contează dacă a fost prelucrat până la capăt. Important este să fi fost prelucrate etape esențiale.

De asemenea, cazul trebuie să fi fost prelucrat personal. La început s-a pus problema ce face un avocat care lucrează la o societate de avocați și un partener semnează lucrările în relația cu clientul? La această problemă s-a găsit soluția ca avocatul în cauză să obțină o confirmare de la partenerul firmei, care să ateste faptul că a prelucrat individual cazul respectiv.

De asemenea, aceste cazuri trebuie să aibă o anumită "ponderare", condiție care implică elemente de subiectivitate, ceea ce a dat naștere la anumite litigii.

În concluzie, și sistemul german de acordare a titlurilor de avocat specializat este perfectibil, însă numai practica a putut să scoată la iveală unele probleme asupra cărora se poartă discuții în vederea remedierii.

Prezentarea extrem de obiectivă și elocventă a Domnului Avocat Philipp Wendt a permis participanților să aprecieze în ce măsură sistemul german poate constitui o sursă de inspirație pentru eventuale reglementări viitoare la noi.